

ВОЄННІ КОНФЛІКТИ, ЯК ГЛОБАЛЬНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬСТВА

Курепін В.М.,

*старший викладач кафедри
методики професійного навчання*

*Миколаївського національного аграрного університету
м. Миколаїв, Україна*

Сьогодні на планеті визначено 36 найважливіших глобальних проблем, що чекають людство у ХХІ столітті. До першої десятки належать: зміни клімату, дефіцит питної води, знеліснення/опустелювання, забруднення прісних вод, низька якість управління, втрата біорізноманіття, зростання і міграція населення, зміна соціальних цінностей, утилізація відходів, забруднення повітря [1]. Стійкий прогрес людства залежить від миру та безпеки. Вчені підраховали, що більш як за чотири тисячоліття відомої нам історії лише близько 300 років були мирними, а великі або малі війни забрали життя 3,5 млрд. чоловік. Запобігання світовій війні залишається найважливішою глобальною проблемою людства. І для цього є всі підстави.

Війна завдає нечуваної шкоди людській популяції і екосистемам, виникають надзвичайні екологічні ситуації: великі пожежі і руйнування; небезпечне забруднення повітря, ґрунту, вод токсичними хімічними речовинами і нафтопродуктами. Негативні впливи людини на природу і навколишнє середовище у військових цілях отримали назву екоциду (біоциду, екологічної війни). У наш час найбільш руйнівний потенціал має зброя масового знищення – ядерна, хімічна, біологічна і бактеріологічна. Всі компоненти навколишнього природного середовища, і насамперед люди, беззахисні перед цими видами зброї.

Воєнні конфлікти існували завжди. Але вони ніколи так не загрожували всьому людству, як нині. Подальше удосконалення ядерної зброї і ракетної техніки, нагромадження інших засобів масового знищення виникла реальна можливість знищення цілих країн і континентів у випадку розв'язання третьої світової війни. В арсеналах найбільших країн світу зосереджена така кількість зброї, якої достатньо, щоб знищити все живе на планеті [2]. Атомні й водневі бомби, якщо вибухнуть одночасно, здатні розірвати Землю на шматки (сукупний світовий запас ядерної зброї становить близько 15 тис. мегатонн).

І хоча ядерна зброя більше не застосовувалась, викликає занепокоєння прагнення окремих держав до безконтрольного з боку міжнародного співтовариства володіння зброєю масового знищення.

За оцінками стокгольмського інституту дослідження проблем миру (SIPRI), станом на початок 2020 року дев'ять держав – Сполучені Штати, Росія, Велика Британія, Франція, Китай, Індія, Пакистан, Ізраїль та Кореїська Народно-Демократична Республіка (Північна Корея) – володіли приблизно 13 900 одиницями ядерної зброї. SIPRI повідомляє про збільшення інвестицій у модернізацію ядерних арсеналів у світі. Останнім часом спостерігається тенденція, що насторожує. Ядерна зброя знову посідає важливе місце в розробках військових стратегій і концепцій національної безпеки деяких стран. Приміром, модернізація наявних ядерних арсеналів стала за президентства Дональда Трампа важливою частиною стратегії

Білого дому. Схожі державні програми спостерігаються також і в Росії. Вважається, що найбільш близьким до створення власної ядерної зброї є Іран, деякі країни (наприклад, Японія й Німеччина), що не володіють ядерною зброєю, за своїми науково-виробничими можливостями здатні створити її за короткий час після ухвалення політичного рішення й фінансування.

Світ продовжує нарощувати витрати на оборону [3]. У 2019 році всі країни світу загалом витратили на зброю на 2,6 відсотка більше, ніж роком раніше - 1,82 трильйона доларів, це найбільша сума з 2010 року. Загалом минулого року світові військові витрати склали 2,1 відсотка світового ВВП або 239 доларів на людину [4]. Найбільше на зброю минулого року витрачали США- 649 мільярдів доларів, що склало понад третини всіх витрат на оборону у світі.

Головною причиною збільшення оборонних витрат США на 4,6 відсотка були нові програми закупівлі зброї президента Дональда Трампа. У першу п'ятірку країн за витратами також увійшли Китай, Саудівська Аравія, Індія та Франція. Разом на них припадає 60 відсотків усіх світових витрат на оборону.

Витрати на оборону країн Азії та Океанії збільшуються щорічно - зараз на них припадає 28 відсотків усіх світових військових інвестицій, тоді як 30 років тому цей показник складав лише дев'ять відсотків. Ці витрати зростають не лише через напруженість між азійськими державами, але також внаслідок напруги між Китаєм і США. Військові витрати Китаю зросли минулого року на п'ять відсотків – до 250 мільярдів доларів, з 2013 року Китай виділяє 1,9 відсотка свого ВВП на військові потреби. Минулого року Індія збільшила свої військові витрати до 66,5 мільярда доларів, а військові витрати Пакистану зросли до 11,4 мільярда доларів [5]. Військові витрати Південної Кореї досягли 43,1 мільярда доларів. Деякі країни Східної Європи також нарощували оборонні витрати. Зокрема, Україна витратила на цю сферу на 21 відсоток більше, ніж роком раніше. Витрати Польщі зросли на 8,9 відсотка. Витрати Болгарії, Латвії, Литви та Румунії також зросли на 18-24 відсотка. Експерти пов'язують це зростання з побоюваннями щодо дій Росії.

Поняття мирного співіснування включає важливий культурний аспект. Культура миру буде досягнена, коли громадяни світу зрозуміють глобальні проблеми, матимуть навички для вирішення конфліктів та ненасильницької боротьби за справедливість, жити за міжнародними стандартами прав людини та рівності, поважати культурну різноманітність, цінити Землю та один одного.

Список використаних джерел:

1. Курепін В. М., Курепін Д. В. Державне управління у сфері цивільного захисту та безпеки життєдіяльності в умовах реформування місцевого самоврядування та децентралізації влади. *ModernEconomics*. 2020. № 19(2020). С. 94-100. DOI:[https://doi.org/10.31521/modecon.V19\(2020\)-16](https://doi.org/10.31521/modecon.V19(2020)-16).

2. Радецький В. Г. Класифікація сучасних воєнних конфліктів і види миротворчої діяльності / В. Г. Радецький // *Вісник Київського міжнародного університету*. – 2019. – Вип.9. – С. 87–104.

3. Шкуткова В. О. Фактори техногенного впливу АЕС на довкілля // *Актуальні проблеми життєдіяльності людини в сучасному суспільстві : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-*

енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 18-20 листопада 2020. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 94-96. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8151>

4. Тимків Я. Особливості та класифікація сучасних загроз національній та міжнародній безпеці / Ярополк Тимків // Науковий вісник. Одеський державний економічний університет. – 2019. – № 11 (31). – 221 с.

5. Камінська Н. В. Вплив глобалізації та регіоналізації на сучасні міжнародно-правові відносини / Н. В. Каменська // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – Вип. 120. – Ч. 1. – 2014. – С. 5.